

Komisja Krajowa

80-855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24
tel. 58/ 308-4480, fax /58 308-4219
sekprez@solidarnosc.org.pl

L.dz.:PBE/93711/686/2021

Gdańsk, 29 października 2021 roku

Szanowny Pan

Tomasz Skurzewski

Departament Współpracy Międzynarodowej

Ministerstwo Finansów

Działając z upoważnienia Prezydium KK NSZZ „Solidarność” przedstawiam uwagi do Sprawozdania dotyczącego europejskiego instrumentu tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej (SURE) w następstwie pandemii COVID-19 na podstawie art. 14 rozporządzenia Rady (UE) 2020/672 SURE: rok później COM(2021)596.

Rozporządzeniem Rady UE 2020/672 z dnia 19 maja 2020 r. ustanowiono europejski instrument tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej (SURE), jakie wystąpiły w związku z pandemią COVID-19. Instrument został skierowany do państw członkowskich, które w wyniku pandemii COVID-19 doświadczają poważnych zakłóceń gospodarczych lub są nimi istotnie zagrożone, w celu finansowania przede wszystkim mechanizmów zmniejszonego wymiaru czasu pracy lub podobnych środków służących ochronie pracowników i osób samozatrudnionych, a tym samym zmniejszeniu skali bezrobocia i utraty dochodów, a także w celu finansowania niektórych środków ochrony zdrowia, w szczególności w miejscu pracy.

Sprawozdanie będące przedmiotem opiniowania obejmuje okres roku, odkąd instrument stał się dostępny. Ministerstwo Finansów zwróciło się do partnerów społecznych o przedstawienie opinii w sprawie sprawozdania Komisji Europejskiej w związku z przygotowaniem stanowiska rządu w celu przekazania do Sejmu RP. Jednocześnie należy zaznaczyć, że w zakresie pierwszego sprawozdania Komisji Europejskiej z 22.03.2021 r. (COM2021 148final) Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wydało opinię (57/21) w tej sprawie wnosząc do strony rządowej o przekazanie krajowego sprawozdania dot.

wykorzystania pomocy finansowej oraz planu spłaty pożyczki. Do monitorowania planowanego i faktycznego wykorzystania pomocy finansowej przyznanej w ramach SURE stosuje się zaktualizowane sprawozdania państw członkowskich korzystających z pomocy. Wymagane sprawozdania obejmują przydział wydatków publicznych. Dotychczas odbyły się trzy serie sprawozdawczości w sierpniu 2020 r., styczniu – lutym 2021 r., czerwcu 2021.

Uwagi partnerów społecznych powinny być brane pod uwagę przy formułowaniu ostatecznej opinii rządu w sprawie przedmiotowego sprawozdania Komisji Europejskiej. W przeciwnym wypadku wysyłanie wniosku o opinię traktujemy jako jedynie wypełnienie obowiązku po stronie rządu, a nie rzeczywisty dialog z partnerami społecznymi, tym bardziej że zagadnienie dotyczy bezpośrednio pracowników. Powyższy wniosek nie został zrealizowany, dlatego jest nadal aktualny i oczekujemy jego pilnej realizacji

Ze sprawozdania za pierwsze półrocze jak i obecnego wynika, że Polska jest obok Włoch i Hiszpanii krajem, który otrzymał najwięcej środków – przyznano 11 236 693 087 EUR, a równoległe z ogólnie przedstawionych tam informacji dotyczących poszczególnych krajów członkowskich wynika, że Polska:

1. w zakresie liczby pracowników, jak również przedsiębiorstw objętych SURE (% wszystkich pracowników w 2020 r.) jest w obu przypadkach dopiero na 15 miejscu w UE.
2. w zakresie cech charakterystycznych krajowych mechanizmów zmniejszonego wymiaru czasu pracy objętych wsparciem w ramach SURE Polska przewiduje obok Chorwacji najniższy poziom dofinansowania wynagrodzeń (50%).
3. koszty pożyczek zaciągniętych przez Polskę w ramach SURE w znacznym stopniu obciążają zatrudnionych na umowach o pracę, tymczasem z danych statystycznych przedstawionych w sprawozdaniu wynika, że samozatrudnieni w Polsce stanowią proporcjonalnie jedną z największych grup beneficjentów w porównaniu do innych krajów UE.

Należy zwrócić uwagę, że nie jest to korzystny obraz na tle innych państw członkowskich. Ostatnia rata zostanie wypłacona Polsce w I kwartale przyszłego roku, a poważnym mankamentem jest brak danych o konkretnym sposobie wykorzystania pozyskanych za pomocą SURE środków lub brak dokładności w zakresie sprawozdawczości niektórych krajów w tym w Polsce. Utrudnia to rzetelną ocenę sytuacji. Sprawozdanie wskazuje, że Polska wykorzystwała dotychczasowe środki na mechanizmy zmniejszonego wymiaru czasu pracy, środki dla osób samozatrudnionych (tu na jednym z najwyższych poziomach) oraz środki subsydiowania wynagrodzeń. Polska nie wykorzystwała finansowania z SURE w zakresie środków ochrony zdrowia.

Pomoc w ramach SURE z pewnością przyczyniła się do łagodzenia skutków kryzysu ekonomicznego powstałego w efekcie pandemii COVID-19 dzięki czemu do chwili obecnej utrzymano na dość korzystnym poziomie wskaźniki rynku pracy w Polsce, w szczególności nastąpił mniejszy niż oczekiwano wzrost bezrobocia. Inną kwestią są natomiast długofalowe skutki, które na ten moment są trudne do określenia, bowiem nieznaczny wzrost stopy bezrobocia do chwili obecnej jest również spowodowany tym, że po otrzymaniu pomocy pracodawcy przez okres następnych miesięcy muszą utrzymać zatrudnienie, aby nie powstał obowiązek zwrotu całości otrzymanego wsparcia. Skutki epidemii COVID-19 będą następowały z opóźnieniem czego przykładem są ujawniające się przerwane łańcuchy dostaw, brak materiałów budowlanych i komponentów do produkcji urządzeń.

Tego rodzaju mechanizm, opierający się o pozytywne doświadczenia związane z funkcjonowaniem SURE, powinien zostać utworzony na stałe na poziomie europejskim, tak by wspierać państwa członkowskie, które doświadczą wstrząsów gospodarczych w przyszłości. Byłby to mechanizm uzupełniający rozwiązania krajowe i nie powinien w żaden sposób naruszać wyłącznych kompetencji państw członkowskich w zakresie ubezpieczenia od bezrobocia. Miałoby to bez wątpienia pozytywny wpływ na odporność społeczno-gospodarczą UE i jej poszczególnych gospodarek w obliczu trudności natury ekonomicznej.

Pozytywnie oceniamy przejście na bardziej ukierunkowane tymczasowe, środki naprawcze w tym SURE. Niepewność co do prognoz gospodarczych pozostaje wysoka. Aktualny pozostaje postulat, aby rozważyć ponowne uruchomienie SURE ew. w latach następnych, jeśli sytuacja epidemiczna nie ulegnie poprawie. Instrument powinien zostać dostosowany do realnej sytuacji na rynku pracy np. umożliwiając finansowanie szkolenia i przekwalifikowania zawodowego. Jednocześnie zwracamy uwagę, że SURE jest jednym z narzędzi mogących zachęcić pracodawców do zatrzymywania pracowników pomimo ograniczenia działalności gospodarczej. W uchwale strony pracowników i pracodawców Rady Dialogu Społecznego z dnia 20 października 2021 r. zwracamy uwagę na potrzebę uruchomienia przez Rząd RP Programu pomocy i ochrony miejsc pracy i wynagrodzeń dla przedsiębiorców i pracowników przemysłu motoryzacyjnego w Polsce poprzez dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika w przypadku wprowadzenia przez przedsiębiorcę przestoju ekonomicznego lub obniżonego wymiaru czasu pracy - program potencjalnie mógłby być finansowany ze środków SURE.

Należy mieć na uwadze, iż z przesłanego sprawozdania wynika, że pomoc SURE dotyczy w większości małych i średnich przedsiębiorstw. Polska w ramach sprawozdawczości nie przedstawiła podziału środków z SURE według wielkości przedsiębiorstw – wnosimy również o przedstawienie tej informacji. Jednocześnie zauważamy, że przedmiotowa pomoc powinna obejmować również duże zakłady pracy, które niejednokrotnie zostały dotknięte w większym stopniu kryzysem wynikającym z epidemii. W rezultacie można stwierdzić, że dochodzi do pokrzywdzenia pracowników dużych zakładów pracy, których miejsca pracy nie doznają takiej ochrony jaka jest przyznawana pracownikom małych i średnich przedsiębiorstw, czy też osobom samozatrudnionym.

Ożywienie gospodarcze będzie ostatecznie wymagało przejścia w polityce budżetowej z tymczasowych form doraźnych, takiej jak w ramach SURE na bardziej ukierunkowane środki naprawcze. Dalsze wspieranie ożywienia gospodarczego w dłuższej perspektywie w krajach członkowskich UE w 2022 r. i latach następnych, będzie przebiegało w szczególności poprzez wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Biorąc pod uwagę powyższe oczekujemy pilnego wydania decyzji implementacyjnej przez Komisję Europejską i rozpoczęcie wdrożenia zakładanych reform i realizacji planowanych inwestycji zawartych w Krajowym Planie Odbudowy.

Z poważaniem

Członek Prezydium Komisji Krajowej
NSZZ „Solidarność”

Henryk Nakonieczny